

6.6.2018

RISKBEDÖMNING AV BEKÄMPNINGEN AV PENNINGTVÄTT OCH AV FINANSIERING AV TERRORISM

Riskbedömningens syfte

PRS revisionstillsyn har utarbetat detta dokument som en sådan övervakarspecifik riskbedömning som avses i 2 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017, lagen om penningtvätt). Riskbedömningen gäller risker för penningtvätt och finansiering av terrorism i fråga om rapporteringsskyldiga revisorer som omfattas av tillsynen. Riskbedömningen innehåller inga sådana föreskrifter till tillsynsobjekten som avses i 9 kap. 6 § i lagen om penningtvätt.

Riskbedömningen omfattar

1. identifiering av risker
2. bedömning av risker
3. åtgärder för att svara på riskerna.

Vid utarbetandet av riskbedömningen har PRS beaktat

- lagen om penningtvätt och EU:s fjärde direktiv mot penningtvätt (2015/849)
- EU-kommissionens rapport om bedömningen av de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som påverkar den inre marknaden, publicerad 26.6.2017
- Finlands nationella riskbedömning från 2015¹
- risker för penningtvätt i revisionsbranschen i anslutning till rapporteringsskyldiga och deras kunder, produkter och tjänster genom att använda sex stora revisionssammanslutningars rapporteringsskyldigas riskbedömningar vid utarbetandet av riskbedömningen²
- Finlands Revisorer rf:s anvisning från 2017 om revisorns skyldigheter i anslutning till bekämpningen av penningtvätt.

1. Identifiering av risker

Risk i PRS tillsynsverksamhet	PRS revisionstillsyn upptäcker inte i sin tillsynsverksamhet betydande försummelser i revisorers och revisionssammanslutningars iakttagande av skyldigheterna i anslutning till bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism ³ eller PRS revisionsutskott upptäcker inte att en revisor eller revisionssammanslutning deltar i eller främjar betydande penningtvätt och/eller finansiering av terrorism.
Risk för penningtvätt	Företag som är revisionskunder tvättar pengar.

¹ Polisyrkeshögskolans nationella riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism från 2015.

² BDO Ab, Deloitte Ab, Ernst & Young Ab, KPMG Oy Ab, PricewaterhouseCoopers Ab, Revico Grant Thornton Ab (december 2017)

³ Åtgärder är den rapporteringsskyldiges skyldigheter enligt lagen om penningtvätt, såsom kundkontroll, skyldighet att dokumentera uppgifter, rapporteringsskyldighet, tystnadsplikt och avbrytande av transaktioner.

6.6.2018

	<p>En revisor eller revisionsammanslutning tvättar pengar eller deltar i penningtvätt som partner, medhjälpare eller anstiftare.</p> <p>En revisor eller revisionsammanslutning iaktar inte skyldigheterna i anslutning till bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism.</p>
Risk för finansiering av terrorism	<p>Företag som är revisionskunder finansierar terrorism.</p> <p>En revisor eller revisionsammanslutning finansierar terrorism eller deltar i finansieringen som partner, medhjälpare eller anstiftare.</p>

Bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism är dessutom förenad med en anseenderisk för PRS revisionstillsyn. Om det hos en revisors kund avslöjas sådan penningtvätt eller finansiering av terrorism som är förenad med revisorns deltagande eller betydande försummelse, och revisionstillsynen inte har upptäckt revisorns klandervärda verksamhet i sin styrnings- och tillsynsverksamhet, kan det leda till en anseenderisk för revisionstillsynen. Denna risk kan försämra revisionsbranschens tillförlitlighet och därigenom också tillförlitligheten hos den ekonomiska informationen i bolagens bokslut. Revisionstillsynen svarar på risken så att den vid behov kan visa att den vidtagit åtgärderna enligt riskbedömningen i fråga om penningtvätt.

2. Riskbedömning – riskprofiler

PRS revisionstillsyn identifierar de risker som hänför sig till bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism genom att fastställa de riskfaktorer som hänför sig till revisionskunderna och de riskfaktorer som hänför sig till revisorn/revisionsammanslutningen. Riskerna kan identifieras och bedömas genom att fastställa ökade riskfaktorer (större sannolikhet än sedvanligt). Vid riskbedömningen tillämpas en riskbaserad approach, där man fokuserar på de områden där riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism är störst. Detta förutsätter att riskerna identifieras och bedöms.

PRS revisionstillsyn bedömer risken för penningtvätt och finansiering av terrorism i revisionsbranschen med hjälp av följande källor:

- Information som PRS själv inhämtat i samband med tillsynen över revisorer
- Information från Centralen för utredning av penningtvätt
- Information från andra myndighetskällor i Finland och EU
- Information från FATF
- Information från revisorer och revisionsammanslutningar.

2a) Risker som hänför sig till revisorernas kunder

Omständigheter som ska beaktas vid riskbedömningen är revisionskundernas bransch (produkter och tjänster), geografiska affärsområde, distributionskanal samt företagets juridiska form.

Exempel på omständigheter som visar på risker:

- Kundens riskprofil är hög (exempelvis är kundföretagets ansvarspersoner inte oklanderliga, de har fått straffrättsliga påföljder eller andra sanktioner)
- Kunden har en svag förvaltning / corporate governance
- Betydande mängder kontanter används hos kunden
- Kunden har en komplicerad företagsstruktur (flera koncern- och intressebolag utan företagsekonomiska orsaker)

6.6.2018

- Kunden verkar i en bransch som är förenad med risker. Vissa branscher kan anses vara förenade med högre risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism⁴
- Revisorn eller revisionsammanslutningen har kunder med kopplingar eller kontakter⁵ eller som verkar i så kallade högriskredjeländer.⁶

2b) Risker som hänför sig till revisorn eller revisionsammanslutningen⁷

Omständigheter som ska beaktas vid riskbedömningen är den rapporteringsskyldiga revisionsammanslutningens eller revisorns sätt att organisera verksamheten samt organisationens storlek och omfattning.

Indikatorer på ökad risk är till exempel följande:

- Revisorns och revisionsammanslutningens organisering: svaga system för intern kontroll och förvaltningen (tone at the top, medvetenhet, personalutbildning, rutiner, uppföljnings- och feedbacksystem).
- Revisorn känner inte till begreppen penningtvätt och finansiering av terrorism och skyldigheterna i anslutning till dem.
- Revisorn eller revisionsammanslutningen iakttar inte sina skyldigheter i anslutning till bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism och försöker lägga ut dem för att skötas av en tredje part.
- Revisionsammanslutningen har inte stöd från någon internationell kedja.
- Revisorn eller revisionsammanslutningen har inte utarbetat någon uppdaterad riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism i fråga om sina egna revisionskunder.
- Revisorn eller revisionsammanslutningen (eller dess ledning, partner) bedriver (separat eller i anslutning till revisionsverksamheten) även annan verksamhet än revision i betydande utsträckning, till exempel fastighetsaffärer och företagsaffärskonsultation.
- Revisorns eller revisionsammanslutningens förfarande för kundgodkännande och kunduppföljning är bristfälliga.⁸
- Track record: revisorn eller revisionsammanslutningen har inte (någonsin) gjort anmälningar till Centralen för utredning av penningtvätt och inte (ens i motiverade fall) övervägt att göra anmälan.⁹
- Det finns märkbara brister hos revisorn eller revisionsammanslutningen i fråga om fullgörandet av skyldigheterna i anslutning till bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism (till exempel identifiering av kunder, kundkontroll, riskbedömning, uppföljning, m.m.).

⁴ Branscher med ökad risk har kartlagts i de källor som nämns i början. Centrala riskobjekt som hänför sig till penningtvätt och finansiering av terrorism är fastighetsinvesteringar, transport av kontanter, e-tjänster, skuggmarknader på nätet (såsom person-till-person-lån och penninginsamlingar) samt kundmedelskonton. Källa: CKP:s central för utredning av penningtvätt 2017.

⁵ Uppmärksamhet bör fästas vid de verkliga förmånstagarna, utländsk ledning i kundsammanslutningar (medborgarskap eller bostadsort i landet i fråga för en person som hör till ledningen) och att affärsverksamheten geografiskt helt och hållet eller delvis är belägen i ett så kallat högriskredjeländ.

⁶ Högriskredjeländer är enligt Europeiska kommissionens förordning 2016/1675 Afghanistan, Bosnien och Hercegovina, Guyana, Irak, Iran, Jemen, Laos, Nordkorea, Syrien, Uganda, Vanuatu. FATF:s s.k. High Risk and Non-Cooperative-länder omfattar för närvarande dessutom Etiopien. Dessutom stater som är föremål för FN:s eller EU:s ekonomiska sanktioner eller personer eller sammanslutningar som eventuellt angetts som föremål för sanktioner (för Finland är Ryssland för närvarande viktigast av dessa).

⁷ Källa: CKP:s central för utredning av penningtvätt 2017

⁸ Enligt Finlands Revisorer rf:s anvisning 2017: Med revisionskunder ingås vanligtvis ett [skriftligt] uppdragsavtal, i samband med vilket skyldigheterna som gäller kundkontroll och kundidentifiering fullgörs, [eller om inget skriftligt uppdragsavtal uppgörs, innan man kommit överens om de huvudsakliga revisionsvillkoren med kunden på något annat sätt (t.ex. per e-post eller muntligen)], och senast innan de åtgärder som ingår i revisionen vidtas. Som ett led i varje kundgodkännandeprocess utreds också kundens verkliga förmånstagare och ägarstruktur i övrigt, samt kundens affärsverksamhet och dess verkliga förmånstagare som eventuellt finns i ett högriskredjeländ, liksom huruvida kunden eller någon av kundens familjemedlemmar eller bolagspartner är en person i politiskt utsatt ställning. Även riskerna i anslutning till kundens bransch beaktas. Beroende på den höga risknivån hos en enskild kund godkänns kunden inte eller så iakttas i fråga om denna effektiviserade identifieringsförpliktelse och förfaranden i anslutning därtill både när kundrelationen upprättas och när den följs.

⁹ Denna punkt torde inte bli aktuell i situationer där revisorn eller revisionsammanslutningen har endast få eller inga kunder som hör till en förhöjd riskklass.

6.6.2018

3. Åtgärder för att svara på riskerna

Revisionstillsynen svarar för den allmänna styrningen och utvecklingen av revisionen (RL 7:2.1). Revisionstillsynen kan ge revisorer och revisionssammanslutningar anvisningar om skyldigheterna i anslutning till förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism. Dessutom får PRS meddela i 9 kap. 6 § i lagen om penningtvätt avsedda föreskrifter om riskfaktorer samt förfaranden i anslutning till penningtvätt och finansiering av terrorism som revisorerna och revisionssammanslutningarna ska beakta.

Revisionstillsynen övervakar revisorer och revisionssammanslutningar i enlighet med RL 7:2-3. Viktiga tillsynsmetoder är kvalitetskontroll (RL 7:9) och undersökning av revisorns verksamhet i efterhand (RL 7:2-3). Genom tillsynen samlar PRS revisionstillsyn in information om risker i anslutning till penningtvätt i revisorernas och revisionssammanslutningarnas verksamhet som omfattas av tillsynen.

Syftet med kvalitetsgranskningen är inte att uppfylla myndighetsförpliktelsen enligt lagen om penningtvätt, men som ett led i kvalitetsgranskningen granskas hur revisorerna och revisionssammanslutningarna fullgör sina skyldigheter i anslutning till lagen om penningtvätt¹⁰. Kvalitetsgranskningens metoder att upptäcka penningtvätt är begränsade, men kvalitetsgranskningarna svarar på risken för att lagen om penningtvätt inte iakttas.

Brister som upptäckts vid tillsynen leder till påföljder (RL 10 kap. och lagen om penningtvätt 8 kap.).

På grundval av riskbedömningen riktar revisionstillsynen förfrågningar till en begränsad grupp tillsynsobjekt till exempel utifrån deras kunders bransch, geografiska läge eller andra riskfaktorer. I fråga om dessa uppdrag begärs ytterligare information av revisorn om uppfyllandet av kraven enligt lagen om penningtvätt. Revisionstillsynen riktar åtgärder mot tillsynsobjekten utifrån de erhållna resultaten.

Ovannämnda metoder gäller också åtgärder för att svara på risker som hänför sig till finansiering av terrorism.

4. Riskbedömning – sammandrag

Bland revisorernas kunder finns också företag vilkas riskprofil är högre än normalt (ökad risk för penningtvätt).

Ingen tillgänglig information tyder på att finansiering av terrorism skulle vara kopplad särskilt till företagsverksamhet eller verksamheten hos företag som är kunder hos revisorer. Finansiering av terrorism har enligt tillgängliga källor snarare koppling till verksamhet utanför företagsverksamheten.¹¹

När man bedömer risken för penningtvätt i revisionsbranschen måste man beakta omständigheter i anslutning till revisionskunden, kundens bransch, produkter och tjänster, transaktioner, distributionskanaler, hemland och geografiska verksamhetsområde. Som risker i anslutning till den rapporteringsskyldiges revisionssammanslutning och revisor beaktas revisorns eller revisionssammanslutningens sätt att organisera verksamheten samt organisationens storlek och omfattning.

De källor som nämns i denna riskbedömning och den tillsynsverksamhet som PRS revisionstillsyn själv bedriver visar inte på några förhöjda risker särskilt i anslutning till revisionsverksamheten.

¹⁰ Rapporteringsskyldigas förpliktelser enligt 2-4 kap. i lagen om penningtvätt

¹¹ Källa: CKP:s central för utredning av penningtvätt 2017

6.6.2018

PRS revisionstillsyn beaktar i sina åtgärder möjligheten att alla revisorer och revisionssammanslutningar inte känner till förpliktelserna i anslutning till bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism tillräckligt bra, och därför inte iakttar dem i samtliga situationer. Denna omständighet höjer risken. Risker hänför sig också till rädslan att förlora en kund i en konkurrenssituation, varför en del revisorer kan vilja få och behålla företag med ökad risk som kunder utan att till alla delar iaktta den rapporteringskyldiges skyldigheter i anslutning till bekämpningen av penningtvätt.

5. Uppdatering av riskbedömningen

Risken för penningtvätt och finansiering av terrorism förblir inte oförändrad. Nya risker uppstår bland annat i och med samhällsförändringar och nya tjänster, kundsegment och geografiska affärsområden.

PRS revisionstillsyn uppdaterar riskbedömningen fortlöpande med hjälp av följande datakällor:

1. Uppgifter som PRS själv inhämtar om tillsynen över revisorer
2. Uppgifter från Centralen för utredning av penningtvätt
3. Uppgifter från andra myndighetskällor i Finland och EU
4. Uppgifter från FATF.